

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 3. októbra 2013 *

„Životné prostredie — Smernica 75/442/EHS — Močovka vyprodukovaná a skladovaná v zariadení na chov ošípaných pred jej predajom poľnohospodárom, ktorí ju využívajú ako hnojivo na svojich pozemkoch — Klasifikácia ako ‚odpad‘ alebo ‚vedľajší produkt‘ — Podmienky — Dôkazné bremeno — Smernica 91/676/EHS — Neprebratie — Osobná zodpovednosť producenta za dodržiavanie práva Únie v oblasti kontroly odpadu a hnojív týmito poľnohospodármi“

Vo veci C-113/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Supreme Court (Írsko) z 23. februára 2012 a doručený Súdnemu dvoru 1. marca 2012, ktorý súvisí s konaním:

Donal Brady

proti

Environmental Protection Agency,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda komory L. Bay Larsen, sudcovia J. Malenovský, U. Løhmus, M. Safjan a A. Prechal (spravodajkyňa),

generálny advokát: P. Cruz Villalón,

tajomník: L. Hewlett, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 27. februára 2013,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- D. Brady, v zastúpení: A. Collins, SC, a D. Gearty, solicitor,
- Environmental Protection Agency, v zastúpení: A. Doyle, solicitor, N. Butler, SC, a S. Murray, BL,
- francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues a S. Menez, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: K. Mifsud-Bonnici, D. Düsterhaus a A. Alcover San Pedro, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 16. mája 2013,

* Jazyk konania: angličtina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch (Ú. v. ES L 194, s. 39; Mim. vyd. 15/001, s. 23), zmenenej a doplnenej rozhodnutím Komisie 96/350/ES z 24. mája 1996 (Ú. v. ES L 135, s. 32; Mim. vyd. 15/003, s. 59, ďalej len „smernica 75/442“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú pán Brady a Environmental Protection Agency (ďalej len „EPA“), týkajúceho sa určitých podmienok pripojených k povoleniu na rozšírenie prevádzky chovu ošípaných, ktoré pánovi Bradymu udelil tento orgán.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 75/442

- 3 Smernica 75/442 bola zrušená a nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2006/12/ES z 5. apríla 2006 o odpadoch (Ú. v. EÚ L 114, s. 9), ktorá bola následne samotná zrušená a nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, s. 3). Vzhľadom na dátum vydania predmetného povolenia, ktorého sa týka konanie vo veci samej, sa toto konanie naďalej riadi smernicou 75/442.
- 4 Článok 1 písm. a) smernice 75/442 stanovoval:

„Na účely tejto smernice:

a) „odpad“ znamená akúkoľvek látku alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe I, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť“.
- 5 Článok 1 písm. a) druhý pododsek smernice 75/442 zveroval Komisii Európskych spoločenstiev úlohu zostaviť „zoznam odpadov, ktoré patria do kategórií uvedených v prílohe I“. Rozhodnutím 94/3/ES z 20. decembra 1993, ktorým sa vydáva zoznam odpadov podľa článku 1 písm. a) smernice 75/442 (Ú. v. ES L 5, 1994, s. 15), Komisia prijala takýto zoznam (ďalej len „európsky katalóg odpadov“, v ktorom sú medzi „odpadmi pochádzajúcimi z primárnej poľnohospodárskej výroby“ [*neoficiálny preklad*] uvedené najmä „výkaly, moč a hnoj (vrátane znečistenej slamy), maštalný hnoj, ktoré sú zbierané oddelene a upravované mimo daného miesta“ [*neoficiálny preklad*]).
- 6 Článok 1 písm. b) a c) smernice 75/442 obsahoval tieto definície:

„b) „pôvodca“ znamená kohokoľvek, ktorého činnosťou vzniká odpad...

c) „držiteľ“ znamená pôvodcu odpadu alebo fyzickú či právnickú osobu, ktorá má odpad v držbe“.
- 7 Článok 2 ods. 1 písm. b), bod iii) uvedenej smernice uvádzal:

„Táto smernica sa nevzťahuje na:

...

b) odpady, na ktoré sa už vzťahuje iná právna úprava:

...

iii) mŕtve telá zvierat a ďalší [a tento – *neoficiálny preklad*] poľnohospodársky odpad: fekálie a iné prírodné látky používané v poľnohospodárstve, ktoré nie sú nebezpečné“.

8 Článok 4 smernice 75/442 stanovoval:

„Členské štáty prijímú nevyhnutné opatrenia na zaistenie toho, aby sa odpad zhodnocoval alebo zneškodňoval bez ohrozenia ľudského zdravia a bez použitia postupov či metód, ktoré by mohli poškodiť životné prostredie, najmä:

- bez ohrozovania vody, ovzdušia, pôdy, rastlín a živočíchov,
- bez obťažovania okolia napr. hlukom alebo zápachom,
- bez nepriaznivého ovplyvňovania krajiny alebo miest zvláštneho záujmu.

Členské štáty taktiež prijímú nevyhnutné opatrenia na zákaz svojvoľného opúšťania, nepovoleného ukladania a nekontrolovateľného zneškodňovania odpadu.“

9 Článok 8 tejto smernice stanovoval:

„Členské štáty vykonávajú nevyhnutné opatrenia, aby bolo zaistené, že každý držiteľ odpadu:

- s ním zaobchádza prostredníctvom súkromného alebo verejného zariadenia, ktoré sa zaoberá zberom odpadu, alebo podniku, ktorý vykonáva činnosti uvedené v prílohe II A či B
- alebo
- zhodnocuje alebo zneškodňuje ho sám v súlade s ustanovením [ustanoveniami – *neoficiálny preklad*] tejto smernice.“

10 Článok 10 smernice 75/442 spresňoval, že každé zariadenie alebo podnik, ktorý vykonáva činnosti zhodnocovania odpadu uvedené v prílohe II B, musí získať povolenie od príslušného orgánu.

11 Medzi činnosťami uvedenými v prílohe II B sa pod bodom R 10 uvádzalo „Úprava pôdy na účel zlepšenia ekologických vlastností alebo využitia v poľnohospodárstve“.

12 Podľa znenia článku 11 ods. 1 a 2 smernice 75/442:

„1. ...môžu byť z požiadavky povolenia stanovenej v článkoch 9 alebo 10 vyňaté:

...

b) zariadenia alebo podniky, ktoré vykonávajú zhodnotenie odpadu.

Táto výnimka sa môže uplatniť len vtedy:

- ak príslušné orgány prijali všeobecné pravidlá pre každý druh aktivity, v ktorých sú stanovené druhy a množstvo odpadu, ako aj podmienky, za ktorých môže byť príslušná aktivita od požiadavky povolenia oslobodená

a

— ak druhy alebo množstvo odpadu a metódy... zhodnocovania sú také, že sú splnené podmienky ustanovené v článku 4.

2. Zariadenia alebo podniky, na ktoré sa vzťahuje odsek 1 musia registrovať príslušné orgány.“

Smernica 91/676/EHS

- 13 Odôvodnenie 6 smernice Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov (Ú. v. ES L 375, s. 1; Mim. vyd. 15/002, s. 68) stanovuje:

„keďže je... potrebné, aby sa s cieľom ochrany zdravia ľudí, prírodných zdrojov a vodných ekosystémov a s cieľom zabezpečenia iných zákonných spôsobov používania vody znížilo znečistenie vôd zapríčinené alebo vyvolané dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov a zabránilo ďalšiemu znečisťovaniu tohto druhu; keďže je na tento účel dôležité prijať opatrenia týkajúce sa tak skladovania všetkých dusíkatých látok a ich aplikácie na pôdu, ako aj určitých praktík pôdneho hospodárstva“.

- 14 Podľa znenia článku 3 ods. 1 a 2 smernice 91/676:

„1. Vody zasiahnuté znečistením a vody, ktoré by mohli byť zasiahnuté znečistením v prípade, že by sa nerealizovali opatrenia podľa článku 5, členské štáty identifikujú v súlade s kritériami stanovenými v prílohe 1.

2. ... členské štáty [označia] ako ohrozené pásma všetky známe pôdne pásma na svojich územiach, ktorých vody zodpovedajú identifikácii podľa odseku 1 a ktoré sa podieľajú na znečisťovaní...“

- 15 Článok 4 ods. 1 písm. a) uvedenej smernice stanovuje, že s cieľom poskytnutia všeobecnej úrovne ochrany všetkých vôd pred znečistením, členské štáty vypracujú kódex alebo kódexy vhodných postupov v poľnohospodárstve, ktoré budú poľnohospodári uplatňovať na princípe dobrovoľnosti a v ktorých by mali byť obsiahnuté ustanovenia dotýkajúce sa prinajmenšom položiek uvedených bode A prílohy II uvedenej smernice. Údaje uvedené v predmetnom bode A sa týkajú najmä období, keď nie je vhodná aplikácia hnojív na pôdu, podmienok aplikácie hnojív v závislosti od povahy a stavu pôdy a blízkosti vodných tokov, kapacity a konštrukcie zásobníkov na skladovanie maštalného hnoja a postupov pri aplikácii maštalného hnoja na pôdu.

- 16 Podľa znenia článku 5 ods. 1 a 4 smernice 91/676, majú členské štáty povinnosť vypracovať akčné programy vo vzťahu k označeným ohrozeným pásмам, ktoré musia obsahovať opatrenia, stanovené v prílohe III, ako aj opatrenia stanovené v kódexe alebo kódexoch vhodných poľnohospodárskych postupov, s výnimkou opatrení, ktoré boli nahradené opatreniami uvedenými v tejto prílohe. Opatrenia uvedené v predmetnej prílohe III sa majú, ako z tejto prílohy vyplýva, obsahovať najmä pravidlá týkajúce sa období, keď je zakázaná aplikácia určitých typov hnojív, kapacity zásobníkov na skladovanie maštalného hnoja, obmedzenia aplikácie hnojív tak, aby bola zabezpečená vyrovnaná prítomnosť dusíka v pôde a maximálne množstvá maštalného hnoja, ktoré môžu byť aplikované na pôdy v závislosti od ich obsahu dusíka.

Írske právo

- 17 Zákon z roku 1996 o odpadovom hospodárstve (Waste Management Act, 1996, ďalej len „zákon z roku 1996“) bol prijatý s cieľom prebrať smernicu 75/442. Článok 4 ods. 1 tohto zákona uvádza:

„V tomto zákone ‚odpad‘ znamená akúkoľvek látku alebo akýkoľvek predmet patriaci do jednej z kategórií odpadov uvedených v prílohe I alebo v danom čase zaradený do európskeho zoznamu odpadov, ktorý držiteľ odpadu odstraňuje alebo má v úmysle či musí odstrániť, a čokoľvek, čo je odstránené alebo s čím sa iným spôsobom zaobchádza ako s odpadom, sa považuje za odpad, kým sa nepreukáže opak.“

- 18 Článok 51 ods. 2 písm. a) zákona z roku 1996 stanovuje:

„Bez toho, aby bolo dotknuté písmeno b), sa povolenie v oblasti odpadov... nevyžaduje na zhodnocovanie:

...

(iii) fekálií zvierat alebo hydiny v podobe hnoja či močovky...“

- 19 Článok 52 zákona z roku 1992 o zriadení Agentúry na ochranu životného prostredia (Environmental Protection Agency Act 1992, ďalej len „zákon z roku 1992“) stanovuje:

„1. ... úlohy [EPA] zahŕňajú:

- a) vydávanie povolení, riadenie a kontrolu činností v oblasti ochrany životného prostredia;

...

2. Pri výkone svojich funkcií [EPA]:

...

- b) zohľadní potrebu dosiahnuť vysokú mieru ochrany životného prostredia a podporovať rozvoj trvalo udržateľných postupov a mechanizmov rešpektujúcich životné prostredie;

...“

- 20 Vnútroštátny súd vysvetľuje, že hoci zákon z roku 1992 zaviedol systém povoľovania, ktorý sa v určitých detailoch podobá systému zavádzanému smernicou Rady 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (Ú. v. ES L 257, s. 26; Mim. vyd. 15/003, s. 80), k prebratiu tejto smernice do írskeho práva došlo až v roku 2003, takže povolenie, ktorého sa týka konanie vo veci samej, bolo vydané podľa vnútroštátnych ustanovení prijatých na účely prebratia tejto smernice.

- 21 Uvedený súd okrem toho zdôrazňuje, že ku dátumu, ku ktorému bolo predmetné povolenie vydané, smernica 91/676 ešte nebola prebratá do írskeho práva a že žiadna iná vnútroštátna právna úprava neupravovala používanie maštalného hnoja ako hnojiva na poľnohospodárskej pôde.

Konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 22 Pán Brady prevádzkuje podnik intenzívneho chovu ošípaných so stavom približne 2 000 ošípaných.

- 23 Dňa 9. marca 1998 pán Brady podal žiadosť o povolenie týkajúcu sa rozšírenia jeho prevádzky v ktorej uviedol, že v uvedenej prevádzke postavil zásobníky, ktoré mu umožňujú skladovať ekvivalent jeho ročnej produkcie močovky a s rôznymi poľnohospodármi uzavrel zmluvy podľa ktorých sa títo zaviazali kupovať močovku, aby ju používali ako hnojivo na svojich pozemkoch.
- 24 Povolenie, ktoré mu udelila EPA rozhodnutím z 22. októbra 1999 uvádza najmä, že pán Brady je povinný zabezpečiť, aby poľnohospodári, ktorým dodá močovku, používali močovku v prísnom súlade s podmienkami určenými v tomto povolení.
- 25 Na podporu žaloby, ktorú podal proti uvedenému rozhodnutiu pred High Court pán Brady uvádzal na jednej strane, že močovka, ktorej sa týka konanie vo veci samej nepredstavuje „odpad“ v zmysle smernice 75/442 a zákona z roku 1996, ale „vedľajší produkt“ jeho prevádzky, ktorý predáva ako hnojivo, takže EPA nemala na základe zákona z roku 1992 právomoc upraviť zneškodnenie alebo zhodnotenie tejto močovky podľa kritérií stanovených v spornom povolení.
- 26 Na druhej strane, ako sa domnieva pán Brady, EPA nemá dôvod uložiť mu pod hrozbou trestnoprávnej sankcie povinnosť, ktorú nie je možné splniť, kontrolovať spôsob, akým bola močovka, ktorú predáva iným poľnohospodárom, zo strany týchto poľnohospodárov použitá, keďže Európska únia vydala osobitnú právnu úpravu, ktorá sa má uplatňovať na aplikáciu maštalného hnoja ako hnojiva, a to smernicu 91/676.
- 27 V tejto súvislosti vnútroštátny súd poznamenáva, že pán Brady na podporu svojej žaloby uvádzal, že podmienky súvisiace so správou odpadov, ktoré uvádza sporné povolenie majú za dôsledok, že musí najmä:
-
- c) zabezpečiť, aby ten, kto kupuje hnojivo, ho nevypúšťal na pozemky, ktoré nemá v držbe, vo vlastníctve ani ich inak nemá pod kontrolou;
 - d) zabezpečiť, aby toto hnojivo nebolo aplikované na pozemkoch, na ktorých sa aplikuje odpad pochádzajúci z iného zdroja, ktorý nie je zahrnutý v Pláne správy živín, s výnimkou súhlasu EPA;
 - e) vypracovať vopred plán správy živín pre pozemky, ktoré mu nepatria a ktoré využívajú osoby ktoré nemá pod kontrolou;
 - f) sledovať používanie hnojiva osobami, ktoré ho kupujú na to, aby ho použili na svojich pozemkoch, a určiť spôsob, akým sa má používať;
 - g) sledovať povrchové vody, ktoré pretekajú cez oblasti, na ktorých sa hnojivo používa, teda miestach, ktoré nemá pod kontrolou;
 - h) sledovať studne umiestnené na pozemkoch, na ktoré sa hnojivo aplikuje, teda na pozemkoch, ktoré nemá pod kontrolou;
 - i) viesť po celý čas zoznam použitia hnojiva na účely kontrol vykonávaných EPA a na účely informovania, cieľom čoho je poskytovať EPA mesačné správy. Zoznam musí obsahovať údaje o aplikovaní hnojiva obsahujúce meno osoby, ktorá je tým poverená, meteorologické podmienky a stav pôdy v čase aplikácie, ako aj meteorologickú predpoveď na 24 hodín, potreby živín individuálnych parciel a objem hnojiva použitého na týchto parcelách.“
- 28 Keďže žaloba, ktorú podal pán Brady, bola zo strany High Court zamietnutá, pán Brady podal odvolanie na Supreme Court. Na podporu svojho odvolania uvádza dva odvolacie dôvody z ktorých prvý je založený na nesprávnom právnom posúdení, ktorého sa dopustil High Court, keď močovku

vyprodukovanú v jeho prevádzke klasifikoval ako odpad a druhý, podľa ktorého, za hypotézy, že by uvedená močovka mala byť klasifikovaná ako odpad, EPA nemá dôvod pripojiť k povoleniu, ktoré mu bolo udelené, podmienky, ktoré mu ukladajú kontrolovať činnosti aplikácie vykonávané tretími osobami na pozemkoch, ktoré im patria a prezumovať jeho zodpovednosť.

- 29 Supreme Court zastáva názor, že hoci rozsudky z 8. Septembra 2008, Komisia/Španielsko (C-416/02, Zb. s. I-7487) a Komisia/Španielsko (C-121/03, Zb. s. I-7569), ako aj z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko (C-194/05, Zb. s. I-11661), Komisia/Taliansko (C-195/05, Zb. s. I-11699) a Komisia/Taliansko (C-263/05, Zb. s. I-11745), obsahujú rôzne užitočné vysvetlenia v tejto súvislosti, otázka, či močovka, ktorej sa týka konanie vo veci samej, má byť klasifikovaná ako odpad zostáva nejasná.
- 30 Poznamenávajúc, že z uvedenej judikatúry najmä vyplýva, že močovka zostáva odpadom, pokiaľ má byť predmetom dlhodobého skladovania, ktoré so sebou prináša nebezpečenstvo znečistenia, ako je znečistenie ktorému chce právo Únie predchádzať, vnútroštátny súd sa najmä pýta na kritériá umožňujúce overiť, či v spore ktorý prejednáva ide o takúto situáciu.
- 31 V tejto súvislosti na jednej strane poznamenáva, že keďže predaj hnojív má sezónnu povahu, veľký objem močovky, ktorý vyplýva z činností žalobcu v konaní vo veci samej má nevyhnutne za následok dlhodobé skladovanie, ktoré však napriek tomu obvykle nepresahuje obdobie dvanástich mesiacov oddelujúcich dve sezóny hnojenia. Na druhej strane uvedený súd zdôrazňuje, že nedisponuje údajmi, ktoré by uvádzali, či samotná existencia tohto typu dlhodobého skladovania v zásobníkoch schválených na tento účel je alebo môže byť znečisťujúca.
- 32 Okrem toho za predpokladu, že by močovka, ktorej sa týka konanie vo veci samej, mala byť považovaná za odpad, vzniká otázka, či právo Únie pripúšťa, aby EPA pripojila k povoleniu na prevádzkovanie podmienky, ktoré majú v skutočnosti za dôsledok to, že pánovi Bradymu ukladajú ďalšie povinnosti týkajúce sa prípadného neskoršieho použitia jeho močovky inými poľnohospodármi, alebo či zodpovednosť za takéto použitie majú znášať uvedení poľnohospodári.
- 33 Za týchto okolností Supreme Court prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„V prípade neexistencie definitívneho výkladu pojmu ‚odpad‘ na účely práva Únie je členský štát oprávnený podľa vnútroštátneho práva uložiť producentovi močovky ošípaných povinnosť preukázať, že táto močovka nie je odpadom, alebo je odpadom, ktorý sa má definovať na základe takých objektívnych kritérií, aké sú uvedené v judikatúre Súdného dvora Európskej únie:

1. Ak sa má pojem ‚odpad‘ definovať na základe takých objektívnych kritérií, aké sú uvedené v judikatúre Súdného dvora, aká miera istoty opätovného použitia sa vyžaduje, pokiaľ ide o močovku ošípaných, ktorú držiteľ povolenia zhromažďuje a skladuje alebo môže skladovať dlhšie ako 12 mesiacov až do jej dodania používateľom?
2. Ak je močovka ošípaných odpadom alebo je definovaná ako odpad v súlade s uplatnením príslušných kritérií, je členský štát oprávnený vyvodit' osobnú zodpovednosť producenta, ktorý ju nepoužíva na svojich vlastných pozemkoch, ale dodáva ju tretím osobám, vlastníkom pozemkov, ktorí ju používajú na svojich pozemkoch ako hnojivo, za to, že títo používatelia budú dodržiavať právne predpisy Únie týkajúce sa kontroly odpadu a/alebo hnojív, s cieľom zaručiť, že použitie tejto močovky týmito tretími osobami vypúšťaním na pozemky nespôsobí riziko značného znečistenia životného prostredia?
3. Je uvedená močovka vylúčená z pôsobnosti definície pojmu ‚odpad‘ podľa článku 2 ods. 1 písm. b) bodu iii) smernice [75/442] z toho dôvodu, že sa na ňu ‚už vzťahuje iná právna úprava‘, a najmä smernica [91/676], za okolností, keď v čase udelenia povolenia Írsko neprebralo smernicu

[91/676], žiadne iné vnútroštátne právne predpisy neupravovali použitie močovky ošípaných ako hnojiva na pozemkoch a nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002 [z 3. októbra 2002, ktorým sa stanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa živočíšnych vedľajších produktov určených pre ľudskú spotrebu (Ú. v. ES L 273, s. 1; Mim. vyd. 03/037, s. 92),] ešte nebolo prijaté?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 34 Svojou úvodnou otázkou a prvou otázkou, ktoré je potrebné skúmať spoločne sa vnútroštátny súd v podstate pýta, na jednej strane za akých podmienok sa močovka vyprodukovaná v prevádzke intenzívneho chovu ošípaných a skladovaná pred jej predajom poľnohospodárom, aby ju títo použili na svojich pozemkoch ako hnojivo, môže klasifikovať ako vedľajší produkt a v dôsledku toho prestať byť považovaná za „odpad“ v zmysle smernice 75/442 a najmä, aká je v tejto súvislosti požadovaná miera istoty zamýšľaného opätovného použitia močovky. Na druhej strane uvedený súd chce vedieť, v akom rozsahu možno bremeno dôkazu o tom, že uvedené podmienky sú splnené uložiť producentovi močovky.

O prvej časti prvej otázky

- 35 Pokiaľ ide o podmienky za akých močovka ošípaných skladovaná producentom pred jej predajom poľnohospodárom, aby ju títo použili ako hnojivo na svojich pozemkoch, má byť klasifikovaná skôr ako vedľajší produkt, než ako „odpad“ v zmysle smernice 75/442, treba pripomenúť, že článok 1 písm. a) prvý pododsek uvedenej smernice definuje odpad ako „akúkoľvek látku alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe I, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, [alebo sa jej] chce... zbaviť“.
- 36 Uvedená príloha I, ako aj zoznam odpadov zahrnutý do európskeho katalógu odpadov prijatého na základe článku 1 písm. a) druhého pododseku smernice 75/442 majú iba indikatívnu povahu (pozri najmä rozsudok z 29. októbra 2009, Komisia/Írsko, C-188/08, bod 33 a citovanú judikatúru).
- 37 Preto okolnosť, že v uvedenom katalógu sa uvádzajú „výkaly, moč a hnoj (vrátane znečistenej slamy), maštalný hnoj, ktoré sú zbierané oddelene a upravované mimo daného miesta“ nie je rozhodujúca na účely posúdenia pojmu odpad. Tento všeobecný pojem maštalného hnoja nezohľadňuje podmienky za ktorých je tento maštalný hnoj používaný a ktoré sú rozhodujúce na účely takeého posúdenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2005, Komisia/Španielsko, C-121/03, už citovaný, bod 66).
- 38 Podľa ustálenej judikatúry klasifikácia „odpadu“ v zmysle smernice 75/442 vyplýva predovšetkým zo správania držiteľa a z významu výrazu „zbaviť sa“ uvedených v článku 1 písm. a) prvom pododseku uvedenej smernice (pozri najmä rozsudok z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, už citovaný, bod 32, a rozsudok z 24. júna 2008, Commune de Mesquer, C-188/07, Zb. s. I-4501, bod 53).
- 39 Uvedený výraz „zbaviť sa“ je potrebné vykladať nielen so zreteľom na základný cieľ smernice, ktorým je podľa tretieho odôvodnenia tejto smernice „ochrana zdravia človeka a životného prostredia pred škodlivými vplyvmi zberu, prepravy, úpravy, spracovania a odstraňovania odpadov“, ale aj na článok 174 ods. 2 ES. Toto ustanovenie uvádza, že „politika životného prostredia Spoločenstva sa zameriava na vysokú úroveň jeho ochrany, pričom prihliada na rozmanité situácie v jednotlivých regiónoch Spoločenstva. Vychádza zo zásad predchádzania škodám a prevencie“. Z toho vyplýva, že výraz „zbaviť sa“ – a teda pojem „odpad“ – v zmysle tejto smernice sa nemôžu vykladať restriktívne (pozri najmä už citované rozsudky z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, bod 33 a citovanú judikatúru, ako aj Commune de Mesquer, už citovaný, body 38 a 39).

- 40 Súdny dvor najmä rozhodol, že medzi okolnosti, ktoré môžu naznačovať existenciu úkonu, úmyslu alebo povinnosti „zbaviť sa“ látky alebo predmetu v zmysle článku 1 písm. a) smernice 75/442, patrí prípad, keď je použitou látkou odpad z výroby alebo zo spotreby, čiže produkt, ktorý sám osebe nebol predmetom danej výroby alebo spotreby (pozri najmä už citované rozsudky z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, bod 34 a citovanú judikatúru, ako aj Commune de Mesquer, bod 41).
- 41 Takýto nepriamy dôkaz môže predstavovať tiež skutočnosť, že predmetná látka je výrobným zostatkom, ktorého prípadné použitie sa vykonáva za osobitných bezpečnostných podmienok z dôvodu nebezpečnej povahy jeho zloženia pre životné prostredie (pozri rozsudky z 15. júna 2000, ARCO Chemie Nederland a i., C-418/97 a C-419/97, Zb. s. I-4475, bod 87, ako aj z 18. apríla 2002, Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, C-9/00, Zb. s. I-3533, bod 43).
- 42 Z judikatúry tiež vyplýva, že metóda spracovania alebo spôsob použitia určitej látky nie sú určujúcimi faktormi na jej klasifikáciu ako odpadu a že pojem odpad nevyklučuje látky a predmety, ktoré možno ďalej hospodársky využiť. Cieľom systému dohľadu a riadenia zavedeného smernicou 75/442 je totiž pokryť všetky predmety a látky, ktorých sa ich majiteľ zbavuje, hoci majú obchodnú hodnotu a sú určené na obchodovanie alebo na recykláciu, spätné spracovanie alebo opätovné použitie (už citované rozsudky z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, body 36 a 37, ako aj Commune de Mesquer, bod 40).
- 43 Vzhľadom na vysvetlenia judikatúry, ktoré boli pripomenuté, treba konštatovať, že maštalný hnoj produkovaný prevádzkou intenzívneho chovu ošípaných, ktorý nie je hlavným výrobkom, ktorý sleduje jej prevádzkovanie a ktorého prípadné zhodnotenie aplikovaním na pôdu ako hnojiva sa musí, ako vyplýva najmä zo šiesteho odôvodnenia smernice 91/676 a ustanovení, ktoré zaviedla, byť vykonané za osobitných bezpečnostných podmienok z dôvodu potenciálne nebezpečnej povahy jeho zloženia pre životné prostredie, predstavuje v zásade odpad (pozri analogicky už citované rozsudky z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, bod 35 a citovanú judikatúru, ako aj Commune de Mesquer, bod 41).
- 44 Z judikatúry Súdneho dvora však tiež vyplýva, že v určitých situáciách látka, materiál alebo surovina ako výsledok procesu ťažby alebo výroby, ktorého hlavným účelom však nie je ich produkcia, nemusia predstavovať zostatok po takomto procese, ale môžu byť vedľajším produktom, ktorého sa držiteľ nechce „zbaviť“ v zmysle článku 1 písm. a) smernice 75/442, ale ktorý chce v neskoršom procese využiť alebo speňažiť – vrátane využitia alebo speňaženia pre potreby iných hospodárskych subjektov, ako je ich výrobca –, za výhodnejších podmienok pre neho, pod podmienkou, že toto opätovné použitie nie je iba možné, ale isté, nevyžaduje si predchádzajúce spracovanie a je súčasťou procesu výroby (pozri najmä už citované rozsudky z 8. septembra 2005, Komisia/Španielsko, C-121/03, bod 58; z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, bod 38 a Commune de Mesquer, bod 42).
- 45 Pokiaľ ide konkrétnejšie o maštalný hnoj, o aký ide v prejednávanej veci, Súdny dvor už rozhodol, že maštalný hnoj sa nemusí klasifikovať ako odpad, ak je používaný ako pôdne hnojivo v rámci zákonného postupu aplikácie na pôdu na riadne vymedzených pozemkoch a ak je jeho skladovanie obmedzené na potreby takejto aplikácie na pôdu (rozsudok z 8. septembra 2005, Komisia/Španielsko, C-121/03, už citovaný, bod 60).
- 46 Okrem toho Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že túto analýzu nie je potrebné obmedziť na maštalný hnoj používaný ako hnojivo na pozemkoch, ktoré patria do tej istej poľnohospodárskej prevádzky, ako je tá, ktorá tento maštalný hnoj produkuje. Látku totiž možno nepovažovať za „odpad“ v zmysle smernice 75/442, ak sa s istotou používa pre potreby hospodárskych subjektov odlišných od toho subjektu, ktorý ju vyprodukoval (rozsudok z 8. septembra 2005, Komisia/Španielsko, C-121/03, už citovaný, bod 61).

- 47 Prislúcha vnútroštátnym súdom, aby s prihliadnutím na údaje vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora a zo všetkých okolností charakterizujúcich situáciu, ktorú majú preskúmať, overili skutočnú existenciu vedľajšieho produktu a aby pri tom v tejto súvislosti zabezpečili, aby klasifikácia vedľajšieho produktu zostala obmedzená na situácie zodpovedajúce podmienkam, ktoré sú pripomenuté v bode 44 tohto rozsudku.
- 48 Pokiaľ ide o overenie toho, že opätovné použitie močovky skladovanej pred jej aplikáciou na pôdu je dostatočne isté, treba hneď na úvod pripomenúť, že ako vyplýva z judikatúry pripomenutej v bode v bodoch 45 a 46 tohto rozsudku, samotná skutočnosť, že k takémuto opätovnému použitiu s úplnou istotou dôjde len ak sa skutočne vykonajú zamýšľané aplikácie na pôdu za prispenia tretích osôb – dotknutých nadobúdateľov, nebráni klasifikácii vedľajšieho produktu.
- 49 To, čo sa v budúcnosti stane z určitého predmetu alebo látky, totiž nie je samo osebe rozhodujúce pre ich prípadnú povahu odpadu, ktorá je podľa článku 1 písm. a) uvedenej smernice 75/442 vymedzená vo vzťahu ku konaniu, k úmyslu alebo povinnosti držiteľa tohto predmetu alebo látky zbaviť sa ich (rozsudok z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, už citovaný, body 49 a 50, ako aj citovaná judikatúra).
- 50 Okrem toho treba v tejto súvislosti spresniť, že ak by vnútroštátny súd mal dospieť k záveru, že opätovné použitie močovky, ktoré zamýšľa pán Brady, je dostatočne isté na to, aby bolo uvedenú močovku počas jej skladovania menovaným a až do jej skutočného dodania tretím osobám možné považovať za vedľajší produkt, ktorého sa dotknutá osoba nechce „zbaviť“ v zmysle článku 1 písm. a) prvého pododseku smernice 75/442, ale ho využiť alebo predávať, takáto okolnosť vôbec nevylučuje skutočnosť, že uvedená močovka sa prípadne môže stať odpadom po uvedenom dodaní, najmä ak sa ukáže, že ju napokon uvedené tretie osoby nekontrolovane vypúšťajú do životného prostredia za podmienok, ktoré ju umožňujú považovať za odpad (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2005, Komisia/Španielsko, C-416/02, už citovaný, bod 96).
- 51 V takom prípade treba zohľadniť skutočnosť, že podľa judikatúry Súdneho dvora osoba, ktorá má látku v držbe bezprostredne predtým, ako sa stanú odpadom, má byť považovaná za „pôvodcu“ týchto odpadov podľa článku 1 písm. b) smernice 75/442, a teda byť klasifikovaná ako ich „držiteľ“ v zmysle článku 1 písm. c) tejto smernice (pozri najmä rozsudok Commune de Mesquer, už citovaný, bod 74).
- 52 Na účely overenia, či opätovné použitie močovky aplikáciou na pôdu inými poľnohospodármi, zamýšľané žalobcom v konaní vo veci samej, je dostatočne isté na to, aby odôvodňovalo jej skladovanie počas dlhšieho obdobia, než je potrebné na jej zber s cieľom zneškodniť ju, vnútroštátnemu súdu prislúcha, ako vyplýva z judikatúry pripomenutej v bode 45 tohto rozsudku, ubezpečiť sa najmä o tom, že pozemky uvedených poľnohospodárov, na ktorých má dôjsť k tomuto opätovnému použitiu, sú predovšetkým dobre identifikované. Takáto identifikácia môže preukazovať, že množstvá močovky, ktoré majú byť dodané, sú v zásade skutočne určené na použitie s cieľom hnojiť pozemky dotknutých poľnohospodárov.
- 53 Pokiaľ producent močovky chce skladovať močovku po dobu dlhšiu než je potrebná na jej zber s cieľom jej zneškodnenia, musí mať k dispozícii neodvolateľné záväzky poľnohospodárov prebrať dodávku uvedenej močovky s cieľom použiť ju ako hnojivo na riadne identifikovaných pozemkoch.
- 54 Pokiaľ ide o podmienku, ktorá bola tiež pripomenutá v bode 45 tohto rozsudku, podľa ktorej skladovanie maštalného hnoja musí byť obmedzené na potreby aplikácie na pôdu, treba pripomenúť, že táto sa vysvetľuje najmä vzhľadom na skutočnosť, že skladovanie s cieľom opätovného použitia látky môže, vzhľadom na jeho trvanie, predstavovať pre držiteľa bremeno a potenciálne byť zdrojom poškodenia životného prostredia, ktorému chce smernica 75/442 práve predchádzať (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, už citovaný, bod 40).

- 55 V tejto súvislosti prislúcha najmä vnútroštátnym súdom, aby sa ubezpečili, že skladovacie zariadenia, ktoré používa producent močovky, sú skonštruované tak, že bránia akémukoľvek úniku a infiltrácii tejto látky do pôdy a že poskytujú dostatočnú kapacitu na skladovanie vyprodukovanej močovky pred jej skutočným odovzdaním dotknutým poľnohospodárom.
- 56 Rovnako je dôležité, aby skutočné skladovanie močovky bolo striktné obmedzené na potreby zamýšľanej aplikácie na pôdu, čo si vyžaduje jednak, aby boli skladované množstvá obmedzené tak, aby boli všetky určené na konečné opätovné použitie (pozri v tomto zmysle rozsudok *Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus*, už citovaný, bod 40), a jednak, aby bolo trvanie skladovania obmedzené v závislosti od potrieb, ktoré v tejto súvislosti vznikajú vzhľadom na sezónnu povahu aplikácie hnojív na pôdu, teda aby nepresahovalo to, čo je potrebné na to, aby producent mohol splniť svoje existujúce zmluvné záväzky dodať močovku na účely aplikácie na pôdu počas prebiehajúcej a budúcej sezóny hnojenia.
- 57 Okrem toho vnútroštátnym súdom tiež prislúcha overiť, zohľadňujúc súhrn relevantných okolností, že opätovné použitie močovky dotknutými tretími osobami, ktoré plánuje producent, môže producentovi poskytovať výhodu, ktorá ide nad rámec jednoduchej možnosti zbaviť sa tohto produktu, čo je skutočnosť, ktorá navyše, ak sa preukáže, nasvedčuje pravdepodobnosti skutočného opätovného použitia (pozri v tomto zmysle už citované rozsudky z 18. decembra 2007, *Komisija/Taliansko*, C-194/05, bod 52, ako aj *Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus*, bod 37).
- 58 Ako vyplýva z judikatúry pripomenutej v bode 44 tohto rozsudku, iba za podmienky, že močovku, ktorej sa týka konanie vo veci samej, možno považovať za určenú na skutočné využitie alebo speňaženie za ekonomicky výhodných podmienok pre jej držiteľa, možno sa domnievať, že uvedená močovka má ekonomicky hodnotu výrobu.
- 59 Medzi relevantnými okolnosťami, ktoré by mohlo byť nutné zohľadniť vnútroštátnymi súdmi na účely overenia, či sú splnené uvedené požiadavky sa uvádza okolnosť, že dotknuté látky sú predmetom skutočných obchodných transakcií a zodpovedajú špecifikáciám kupujúcich (pozri v tomto zmysle rozsudok *Commune de Mesquer*, už citovaný, bod 47). V tejto perspektíve môže byť dôležité pristúpiť k preskúmaniu podmienok najmä finančných, za akých sa uskutočňujú transakcie, ku ktorým dochádza medzi producentom močovky a jej nadobúdateľmi. Je to tak tiež v prípade nákladov spojených najmä so skladovaním predmetných látok, ktoré pre držiteľa vytvára ich opätovné použitie, a ktoré by nemali byť neprimerané (pozri v tomto zmysle rozsudok *Commune de Mesquer*, už citovaný, bod 59).
- 60 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na prvú časť prvej otázky odpovedať, že článok 1 písm. a) prvý pododsek smernice 75/442 sa má vykladať v tom zmysle, že močovka vyprodukovaná v prevádzke intenzívneho chovu ošípaných a skladovaná pred jej predajom poľnohospodárom, aby ju použili na svojich pozemkoch ako hnojivo, nepredstavuje „odpad“ v zmysle uvedeného ustanovenia, ale vedľajší produkt, pokiaľ uvedený producent zamýšľa v neskoršom procese predávať túto močovku za podmienok, ktoré sú pre neho ekonomicky výhodné, pod podmienkou, že toto opätovné použitie nie je iba možné, ale isté, nevyžaduje si predchádzajúce spracovanie a je súčasťou procesu výroby. Prislúcha vnútroštátnym súdom, aby so zohľadnením všetkých relevantných okolností, ktorými sa vyznačujú situácie, o ktorých rozhodujú, overili, či sú tieto rôznorodé kritériá splnené.

O druhej časti prvej otázky

- 61 Pokiaľ ide o určenie osoby, ktorej prislúcha bremeno dôkazu o tom, že sú splnené kritériá umožňujúce podľa judikatúry Súdneho dvora pripomenutej v bode 44 tohto rozsudku domnievať sa, že látka má byť klasifikovaná ako vedľajší produkt a nie ako „odpad“ v zmysle smernice 75/442, treba poznamenať, že uvedená smernica neobsahuje osobitné ustanovenia týkajúce sa tejto otázky. Za týchto okolností prislúcha vnútroštátnemu súdu, aby uplatnil ustanovenia vlastného právneho poriadku, pokiaľ v takom

prípade nebude narušená účinnosť práva Únie a najmä smernice 75/442 a pokiaľ bude zabezpečené dodržanie povinností vyplývajúcich z tohto právneho poriadku (pozri v tomto zmysle už citované rozsudky ARCO Chemie Nederland a i., bod 70, ako aj z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, body 44, 52 a 53).

- 62 Z toho najmä vyplýva, že takéto vnútroštátne pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena nemôžu viesť k mimoriadnemu sťaženiu dôkazu o tom, že látky musia byť podľa kritérií vyplývajúcich z uvedenej judikatúry považované za vedľajšie produkty.
- 63 S touto výhradou treba pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že odpad kameňa a piesku, ktorý zostal z procesu obohacovania nerastov, pochádzajúci z prevádzky bane nebol klasifikovaný ako „odpad“ v zmysle smernice 75/442, keďže jeho držiteľ ho používa v súlade so zákonom na nevyhnutné zasýpanie šácht uvedenej bane a predložil dostatočné záruky na identifikáciu a efektívne používanie týchto látok a navyše Súdny dvor zdôraznil, že túto judikatúru bolo možné prebrať na maštalný hnoj (pozri rozsudok z 8. septembra 2005, Komisia/Španielsko, C-121/03, už citovaný, body 59 a 60, ako aj citovanú judikatúru).
- 64 Ako to poznamenáva generálny advokát v bode 67 svojich návrhov, je jasné, že vo všeobecnosti, pokiaľ ide o preukázanie úmyslu, len držiteľ produktov môže predložiť dôkaz, že nemá v úmysle zbaviť sa svojich produktov, ale umožniť ich opätovné používanie za podmienok, ktoré by boli vhodné na to, aby tieto produkty boli klasifikované ako vedľajšie produkty v zmysle judikatúry Súdneho dvora.
- 65 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na druhú časť prvej otázky odpovedať, že právo Únie nebráni tomu, aby bremeno dôkazu o tom, že sú splnené kritériá umožňujúce domnievať sa, že látka, ako je močovka vyprodukovaná, skladovaná a predávaná za okolností konania vo veci samej, predstavuje vedľajší produkt, znášal producent tejto močovky, ak tým nedôjde k narušeniu účinnosti tohto právneho poriadku a najmä smernice 75/442 a ak bude zabezpečené dodržanie povinností, ktoré z tohto právneho poriadku vyplývajú, najmä povinnosti, ktorá spočíva v tom, aby ustanoveniam tejto smernice nepodliehali látky, ktoré uplatnením uvedených kritérií majú byť podľa judikatúry Súdneho dvora považované za vedľajšie produkty, na ktoré sa uvedená smernica neuplatňuje.

O tretej otázke

- 66 Svojou treťou otázkou, ktorou sa treba zaoberať ako druhou v poradí, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 2 ods. 1 písm. b) bod iii) smernice 75/442 má vykladať v tom zmysle, že na maštalný hnoj vyprodukovaný prevádzkou chovu ošípaných nachádzajúcou sa v členskom štáte sa „vzťahuje iná právna úprava“ v zmysle uvedeného ustanovenia a teda je vylúčený z pôsobnosti smernice 75/442 z dôvodu existencie smernice 91/676, okrem čoho sa spresňuje, že posledná uvedená smernica ešte nebola prebratá do právneho poriadku uvedeného členského štátu.
- 67 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry právna úprava Spoločenstva alebo dotknutá vnútroštátna právna úprava musia na to, aby mohli byť považované za „inú právnu úpravu“ v zmysle uvedeného článku 2 ods. 1 písm. b) bodu iii), obsahovať presné ustanovenia upravujúce nakladanie s uvedenými odpadmi a viesť k najmenej rovnakému stupňu ochrany životného prostredia, ako je ten, ktorý stanovuje uvedená smernica (pozri najmä rozsudky z 8. septembra 2005, Komisia/Španielsko, C-121/03, už citovaný, bod 69 a citovanú judikatúru, ako aj z 10. mája 2007, Thames Water Utilities, C-252/05, Zb. s. I-3883, bod 34).
- 68 Súdny dvor okrem iného spresnil, že ak normotvorca Únie prijal ustanovenie podľa ktorého sa za neexistencie osobitnej právnej úpravy Spoločenstva a subsidiárne osobitnej vnútroštátnej právnej úpravy uplatňuje smernica 75/442, bolo to s cieľom, aby sa za určitých situácií predišlo tomu, že nakladanie s týmito odpadmi nebude podliehať žiadnej právnej úprave (pozri rozsudok z 11. septembra 2003, AvestaPolarit Chrome, C-114/01, Zb. s. I-8725, bod 50).

- 69 Bez toho, aby bolo v rámci tohto konania potrebné vysloviť sa k otázke, či smernica, ako je smernica 91/676, by za predpokladu, že by bola prebratá do vnútroštátneho práva, bola považovaná za „inú právnu úpravu“ v zmysle článku 2 ods. 1 písm. b) smernice 75/442, postačuje poznamenať, že pokiaľ členský štát neprijal opatrenia potrebné na zabezpečenie vykonania uvedenej smernice, jej vykonanie nemožno v žiadnom prípade považovať za vedúce k najmenej rovnakému stupňu ochrany životného prostredia, ako je ten, ktorý stanovuje smernica 75/442, ale naopak, uvedené neprebratie smernice naznačuje, že pokiaľ by nakladanie s maštalným hnojom, ktorého sa týka konanie vo veci samej, nepodliehalo uvedenej smernici 75/442, nepodliehalo by žiadnej inej právnej úprave.
- 70 Z toho vyplýva, že na tretiu otázku treba odpovedať, že článok 2 ods. 1 písm. b) bod iii) smernice 75/442 sa má vykladať v tom zmysle, že pri absencii prebratia smernice 91/676 do právneho poriadku členského štátu sa nemožno domnievať, že na maštalný hnoj vyprodukovaný prevádzkou chovu ošípaných nachádzajúcou sa v uvedenom členskom štáte sa z dôvodu existencie smernice 91/676 „vzťahuje iná právna úprava“ v zmysle uvedeného ustanovenia.

O druhej otázke

- 71 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či za predpokladu, že močovka vyprodukovaná prevádzkou chovu ošípaných, ktorá ju má v držbe, má byť klasifikovaná ako „odpad“ v zmysle smernice 75/442, právo Únie bráni tomu, aby členský štát stanovil osobnú zodpovednosť takéhoto producenta, ktorý sa zbavuje tejto močovky, tým že ju predáva iným poľnohospodárom, ktorí ju majú použiť ako hnojivo na svojich pozemkoch, za dodržiavanie právnej úpravy Únie týkajúcej sa nakladania s odpadmi a hnojivami zo strany týchto poľnohospodárov.
- 72 Na úvod treba poznamenať, že ako vyplýva zo znenia samotnej otázky a z dôvodov, ktoré vyplývajú z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, uvedená otázka vzniká iba za predpokladu ak by maštalný hnoj, ktorého sa týka konanie vo veci samej, mal byť klasifikovaný ako „odpad“ v zmysle článku 1 písm. a) prvého pododseku smernice 75/442.
- 73 V tejto súvislosti treba hneď na úvod poznamenať, že najmä vzhľadom na odpoveď, ktorá bola daná na tretiu otázku, takýto predpoklad, ak sa preukáže, so sebou prináša, že na situáciu akou je situácia v konaní vo veci samej sa musia uplatňovať ustanovenia smernice 75/442.
- 74 Treba pripomenúť, že podľa článku 8 smernice 75/442, členské štáty musia zabezpečiť, aby „každý držiteľ odpadu“, buď sám zabezpečí jeho zhodnotenie alebo zneškodnenie v súlade s ustanoveniami tejto smernice, alebo ho odovzdá súkromnému alebo verejnému zariadeniu, ktoré sa zaoberá zberom odpadu, alebo podniku, ktorý vykonáva činnosti uvedené v prílohe II A alebo II B smernice. Takéto povinnosti uložené každému držiteľovi odpadu predstavujú vyústenie zákazu svojvoľného opúšťania, nepovoleného ukladania a nekontrolovateľného zneškodňovania odpadu uvedeného v článku 4 tejto smernice (pozri najmä rozsudok zo 7. septembra 2004, Van de Walle a i., C-1/03, Zb. s. I-7613, bod 56).
- 75 V danom prípade je nesporné, že žalobca v konaní vo veci samej, ktorý nezamýšľa nijako sám zabezpečovať zhodnotenie alebo zneškodnenie odpadu, ktorý vyprodukoval, je ako „držiteľ“ uvedeného odpadu a v súlade s článkom 8 prvou zarážkou smernice 75/442 povinný odovzdať ho súkromnému alebo verejnému zariadeniu, ktoré sa zaoberá zberom odpadu, alebo podniku, ktorý vykonáva činnosti uvedené v prílohe II A alebo II B uvedenej smernice.
- 76 V tejto súvislosti treba poznamenať, že v prvom rade, údaje, ktoré obsahuje návrh na začatie prejudiciálneho konania, neumožňujú domnievať sa, že poľnohospodári, prostredníctvom ktorých sa pán Brady zamýšľa zbaviť svojej močovky, by mohli byť považovaní za schopných vykonať činnosti zhodnocovania v zmysle uvedeného článku 8.

- 77 V skutočnosti nič nenaznačuje, že uvedení poľnohospodári by boli držiteľmi povolení vyžadovaných podľa článku 10 smernice 75/442 na účely vykonávania takýchto činností zhodnocovania. Rovnako údaje predložené Súdnemu dvoru neumožňujú domnievať sa, že títo poľnohospodári sú vyňatí z požiadavky takého povolenia za splnenia podmienok, ktoré v tejto súvislosti uvádzajú ustanovenia článku 11 uvedenej smernice.
- 78 Pokiaľ by sa malo potvrdiť, čo prípadne prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu, že poľnohospodári, ktorým pán Brady zamýšľa predat' odpad, ktorého je držiteľom, nedisponujú povolením vyžadovaným v článku 10 smernice 75/442, ani nie sú vyňatí z požiadavky takého povolenia za splnenia podmienok uvedených v jej článku 11 ods. 1 a 2, vyplývalo by z toho, že článok 8 tejto smernice bráni zamýšľanému predaju a teda, že tieto predaje by mohli byť predmetom nejakého povolenia udeľovaného orgánom, akým je EPA, bez ohľadu na podmienky pripojené k vydaniu uvedeného povolenia.
- 79 Po druhé treba dodať, že za predpokladu, ak by bolo treba konštatovať, že predmetní poľnohospodári sú držiteľmi povolenia vyžadovaného podľa článku 10 smernice 75/442, alebo sú riadne vyňatí z požiadavky takého povolenia a zaregistrovaní podľa ustanovení jej článku 11 ods. 1 a 2, predaj predmetného odpadu zo strany pána Bradyho týmto poľnohospodárom, by nemohol podliehať podmienkam, ktoré by ho robili zodpovedným za dodržiavanie právnej úpravy Únie týkajúcej sa nakladania s odpadmi a hnojivami zo strany týchto poľnohospodárov.
- 80 V tejto súvislosti treba na úvod pripomenúť, že po vykonaní odovzdania odpadu podľa článku 8 smernice 75/442 podnik, ktorý je držiteľom povolenia podľa článku 10 smernice 75/442, alebo je vyňatý z požiadavky takého povolenia podľa jej článku 11, sa stáva „držiteľom“ predmetného odpadu. Zo znenia samotného článku 8 smernice 75/442 vyplýva, že je to „držiteľ odpadu“, komu prislúcha zabezpečiť zhodnotenie takého odpadu splnením ustanovení uvedenej smernice.
- 81 V nadväznosti na to zo spojených ustanovení článkov 8 a 10 smernice 75/442 a zo štruktúry jej ustanovení vyplýva, že ak držiteľ odpadu tento odpad odovzdá podniku, ktorý je držiteľom povolenia vydaného podľa ustanovenia článku 10, ktoré mu umožňuje tento odpad zhodnocovať, zodpovednosť za vykonanie činností zhodnocovania v súlade so všetkými podmienkami, ktorým podliehajú uvedené činnosti podľa uplatniteľnej právnej úpravy, ako aj podľa znenia uvedeného povolenia, prislúcha výlučne tomuto podniku a nie uvedenému skoršiemu držiteľovi.
- 82 Nakoniec zo spojených ustanovení článkov 8 a 11 smernice 75/442 a z ich štruktúry možno vyvodiť, že ak držiteľ odpadu odovzdá odpad podniku, ktorý je podľa uvedeného článku 11 vyňatý z požiadavky povolenia na účely zhodnocovania uvedeného odpadu, zodpovednosť za vykonanie činností zhodnocovania v súlade so všetkými všeobecnými pravidlami a požiadavkami, na ktoré odkazuje tento samotný článok 11, ako aj akékoľvek iné ustanovenie práva Únie upravujúce uvedené činnosti, prislúcha výlučne tomuto podniku a nie uvedenému skoršiemu držiteľovi.
- 83 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na druhú otázku odpovedať, že za predpokladu, že močovka vyprodukovaná prevádzkou chovu ošípaných, ktorá ju má v držbe, má byť klasifikovaná ako „odpad“ v zmysle článku 1 písm. a) prvého pododseku smernice 75/442:
- článok 8 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby bolo uvedenému držiteľovi povolené za akýchkoľvek podmienok zbaviť sa tohto odpadu tým, že ho predá poľnohospodárovi, ktorý ho použije ako hnojivo na svojich pozemkoch, ak sa ukáže, že uvedený poľnohospodár nie je ani držiteľom povolenia podľa článku 10 tejto smernice, ani vyňatý z požiadavky držby takého povolenia a zaregistrovaný v zmysle jej článku 11, a
 - články 8, 10 a 11 uvedenej smernice v ich spojení sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby predaj tohto odpadu uvedeným držiteľom poľnohospodárovi, ktorý ho používa ako hnojivo na svojich pozemkoch a ktorý je držiteľom povolenia uvedeného v predmetnom článku 10 alebo je

vyňatý z požiadavky držby takého povolenia a zaregistrovaný podľa uvedeného článku 11, podliehal podmienke, že tento držiteľ prevezme zodpovednosť za dodržiavanie pravidiel, ktoré sa majú uplatňovať na činnosti zhodnocovania vykonávané týmto poľnohospodárom v zmysle práva Únie v oblasti nakladania s odpadmi a hnojivami, zo strany tohto poľnohospodára.

O trovách

- ⁸⁴ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdný dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. Článok 1 písm. a) prvý pododsek smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch, zmenenej a doplnenej rozhodnutím Komisie 96/350/ES z 24. mája 1996, sa má vykladať v tom zmysle, že močovka vyprodukovaná v prevádzke intenzívneho chovu ošípaných a skladovaná pred jej predajom poľnohospodárom, aby ju použili na svojich pozemkoch ako hnojivo, nepredstavuje „odpad“ v zmysle uvedeného ustanovenia, ale vedľajší produkt, pokiaľ uvedený producent zamýšľa v neskoršom procese predávať túto močovku za podmienok, ktoré sú pre neho ekonomicky výhodné, pod podmienkou, že toto opätovné použitie nie je iba možné, ale isté, nevyžaduje si predchádzajúce spracovanie a je súčasťou procesu výroby. Prislúcha vnútroštátnym súdom, aby so zohľadnením všetkých relevantných okolností, ktorými sa vyznačujú situácie, o ktorých rozhodujú, overili, či sú tieto rôznorodé kritériá splnené.
2. Právo Únie nebráni tomu, aby bremeno dôkazu o tom, že sú splnené kritériá umožňujúce domnievať sa, že látka, ako je močovka vyprodukovaná, skladovaná a predávaná za okolností konania vo veci samej, predstavuje vedľajší produkt, znášal producent tejto močovky, ak tým nedôjde k narušeniu účinnosti tohto právneho poriadku a najmä smernice 75/442, zmenenej a doplnenej rozhodnutím 96/350, a ak bude zabezpečené dodržanie povinností, ktoré z tohto právneho poriadku vyplývajú, najmä povinnosti, ktorá spočíva v tom, aby ustanoveniam tejto smernice nepodliehali látky, ktoré uplatnením uvedených kritérií majú byť podľa judikatúry Súdného dvora považované za vedľajšie produkty, na ktoré sa uvedená smernica neuplatňuje.
3. Článok 2 ods. 1 písm. b) bod iii) smernice 75/442, zmenenej a doplnenej rozhodnutím 96/350, sa má vykladať v tom zmysle, že pri absencii prebratia smernice Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov do právneho poriadku členského štátu sa nemožno domnievať, že na maštalný hnoj vyprodukovaný prevádzkou chovu ošípaných nachádzajúcou sa v uvedenom členskom štáte sa z dôvodu existencie smernice 91/676 „vzťahuje iná právna úprava“ v zmysle uvedeného ustanovenia.

4. Za predpokladu, že močovka vyprodukovaná prevádzkou chovu ošípaných, ktorá ju má v držbe, má byť klasifikovaná ako „odpad“ v zmysle článku 1 písm. a) prvého pododseku smernice 75/442, zmenenej a doplnenej rozhodnutím 96/350:
- článok 8 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby bolo uvedenému držiteľovi povolené za akýchkoľvek podmienok zbaviť sa tohto odpadu tým, že ho predá poľnohospodárovi, ktorý ho použije ako hnojivo na svojich pozemkoch, ak sa ukáže, že uvedený poľnohospodár nie je ani držiteľom povolenia podľa článku 10 tejto smernice, ani vyňatý z požiadavky držby takého povolenia a zaregistrovaný v zmysle jej článku 11, a
 - články 8, 10 a 11 uvedenej smernice v ich spojení sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby predaj tohto odpadu uvedeným držiteľom poľnohospodárovi, ktorý ho používa ako hnojivo na svojich pozemkoch a ktorý je držiteľom povolenia uvedeného v predmetnom článku 10 alebo je vyňatý z požiadavky držby takého povolenia a zaregistrovaný podľa uvedeného článku 11, podliehal podmienke, že tento držiteľ prevezme zodpovednosť za dodržiavanie pravidiel, ktoré sa majú uplatňovať na činnosti zhodnocovania vykonávané týmto poľnohospodárom v zmysle práva Únie v oblasti nakladania s odpadmi a hnojivami, zo strany tohto poľnohospodára.

Podpisy